

Sygn. akt IV CSK 204/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa R. N.
przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa w W.
Oddziałowi Terenowemu w O. (poprzednio Agencji Nieruchomości
Rolnych w W. Oddziałowi Terenowemu w O.)
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 4 września 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 października 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 października 2017 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 26 września 2016 r., którym oddalono powództwo o ustalenie bezskuteczności złożonego przez pozwanego oświadczenia o skorzystaniu z prawa pierwokupu.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 88 k.c. i art. 597 § 2 k.c. Zarzuty naruszenia tych przepisów opierały się na założeniu, zgodnie z którym powód złożył skuteczne oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w warunkowej umowie sprzedaży z 15 grudnia 2005 r., w związku z czym oświadczenie pozwanego o skorzystania z prawa pierwokupu nie mogło wywrzeć skutków prawnych. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powód powołał się na istnienie zagadnienia prawnego związanego ze wzajemnym stosunkiem oświadczenia strony umowy warunkowej o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w tej umowie oraz oświadczenia uprawnionego o skorzystaniu z prawa pierwokupu, a także na oczywiste uzasadnienie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym wyrażającym się w szczególności w konieczności zapewnienia jednolitej wykładni i jednolitego stosowania prawa.

Dla wykazania, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. konieczne jest sformułowanie zagadnienia mającego znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowe znaczenie dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, a także stwierdzenie, że rozstrzygnięcie tego zagadnienia ma znaczenie dla ostatecznego rezultatu konkretnej sprawy. Ustalenie wzajemnego stosunku oświadczeń o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w warunkowej umowie sprzedaży oraz oświadczenia o wykonaniu prawa pierwokupu potencjalnie mogłoby mieć istotne znaczenie dla rozwoju prawa i rozstrzygnięcia innych spraw, jednak pozbawione jest znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, gdyż w ustalonym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości, że oświadczenia powoda o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli nie wywarły skutków.

Zgodnie z ustaleniami Sądów obu instancji powód złożył 11 stycznia 2006 r. oświadczenie, w którym stwierdził, że nieprawdziwe były oświadczenia jego i jego małżonki zawarte w warunkowej umowie sprzedaży, iż powód nie spełniał warunków określonych w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego umożliwiających mu nabycie nieruchomości z wyłączeniem prawa pierwokupu przysługującego pozwanemu. Z przyjętych przez Sądy ustaleń faktycznych w ogóle nie wynika, że oświadczeniem tym powód uchylał się od skutków złożonego oświadczenia woli, nawet jednak gdyby tak rzeczywiście było, oświadczenie takie należałoby uznać za bezskuteczne. Art. 88 k.c. umożliwia uchylenie się od skutków oświadczenia woli w całości, a nie od jego poszczególnych elementów. Przyjęte przez Sądy ustalenia faktyczne nie pozwalają na uznanie, że zamiarem powoda było uchylenie się od wszystkich skutków umowy z 15 grudnia 2005 r., a nawet pozostają w sprzeczności z takim założeniem, gdyż Sądy ustaliły jednocześnie, że powód zobowiązał się do zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości zgodnie z wymienioną umową. Co więcej, samo oświadczenie powoda o spełnianiu lub niespełnianiu przesłanek ustawowych niezbędnych do nabycia nieruchomości z pominięciem prawa pierwokupu nie ma w ogóle charakteru oświadczenia woli, gdyż nie zmierza do wywołania zmian w zakresie łączących strony stosunków prawnych. Jest to wyłącznie oświadczenie stwierdzające istniejący stan rzeczy i z tego powodu może być uznane za prawdziwe albo fałszywe, a nie za skuteczne

albo bezskuteczne. Od skutków takiego oświadczenia nie można się uchylić, gdyż z założenia jego celem nie jest bezpośrednie wywołanie skutków prawnych.

Z podobnych przyczyn należy uznać, że nie wywarło skutków kolejne oświadczenie powoda o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli zawarte w akcie notarialnym z 24 stycznia 2006 r. Również to oświadczenie z założenia nie miało odnosić się do całej czynności prawnej, gdyż jednocześnie w tym samym akcie strony zgodnie oświadczyły, że rozwiązują umowę z 15 grudnia 2005 r. Gdyby oświadczenie o uchyleniu się od skutków oświadczenia miało dotyczyć całej tej umowy, a nie jedynie oświadczenia wiedzy o spełnianiu przesłanek przewidzianych w ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego, prowadziłoby to do unicestwienia umowy z 15 grudnia 2005 r. w całości, a oświadczenie woli stron o jej rozwiązaniu byłoby bezprzedmiotowe.

Na założeniu o skuteczności oświadczenia powoda o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli opiera się również jego teza o oczywistym uzasadnieniu skargi. Ponieważ, jak wskazano, założenie to jest błędne, przyjąć należy, że w niniejszej sprawie nie występuje również przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Kwota zwrotu kosztów równa jest wynagrodzeniu radcy prawnego wynikającemu z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw

I.n